

Xuntamos, d'esta volta, us versos de Conrado Villar y úa foto. As dúas cousas, palabras y imaxe, tratan del mesmo asunto y, ademáis, nel mesmo sito: a festa de San Antonio en Mántaras (Tapia). A foto nun é tan veyá como a poesía, qu'esta é de 1907, pero nun se levarán máis de quince anos úa d'outra. Máis ou menos vein a ser del mesmo tempo: daquela as cousas nun mudaban tan axina como agora, que van ás carreiras.

De Conrado Villar Loza, Pepe de Mingo, escritor taramundés afincao en Tapia, xa temos falao na revista (*ENTRAMBAS AUGUAS* 5 y 11): del sou llabor nas columnas dos periódicos locais, unde firmaba como *Pepe de Mingo*, y da publicación del sou sainete *Un feixe de tapiogadas* en 1922 (hai úa reedición facsimilar ben guapa feita pola Conseyeiría de Cultura nun hai moitos anos, en 1999). Nel periódico naviego *El Porvenir Asturiano*, nel sou nº 206 (23 de xunio de 1907), núa notía sin firmar pero que ta claro qu'é de Villar Loza, fala da festa de San Antonio en Mántaras: «Los festejos fueron variados, predominando la pólvora... y el *queixo fresco* que corría á torrentes en *tod'as casas d'el* lugar citado. Hasta *outro* ano». Xa se ve que nun era quen a escribir máis de dúas renguileiras sin qu'a fala arrechara a gargayón. Y así ha a seguir fendo en todo el que mandóu a os periódicos locais —que foi moito— hasta a fecha da súa morte en 1962.

Nesa mesma plana del periódico naviego, Conrado Villar publica us versos festexeiros, dos primeiros que ye conocemos, unde fala da festa mantarega. Son os que copiamos máis abaxo. Sabemos polos periódicos d'outros anos que nun perdía nunca a festa porque ye gustaba lamar el *queixo fresco* ou «requesón» y sempre iba convidao a dalgúa das casas del barrio de San Antonio, en Mántaras.

Aprovetamos a publicación d'estos versos de circunstancias pra dar úa nova desconocida sobre el obra teatral de Conrado Villar Loza que nos fai chegar el historiador Rafael Rodríguez Valdés. Pescudando nel periódico reformista de Xixón *El Noroeste*, este investigador encontróu úa noticia que nos descubre que Villar Loza tía escrito en 1936 outro sainete en gallego-asturiano: *El alcalde de Villacarneros*. Cúntanos el periódico qu'el obra ten tres cuadros y que vai llevar música —supoñemos qu'Etelvino Méndez sería el encargao de poñerya, como xa lo fora pra *Un feixe de tapiogadas*—. Tres personaxes, el Alcalde, don Roque y don Gamberro, amañan esta —son palabras del periodista— «diatriba zarandeando a esos personajillos que merodean por los pueblos erigiéndose en santones y cacicuelos, cuyas caciquerías redundan en todo momento á beneficio de su *modus vivendi* y son siempre cometidas entre incautos, ciegos y pobres de espíritu, que es donde ellos pueden ejercer de tuertos marrulleros».

A intención de Villar Loza —según nos cunta a noticia— era representalla col cuadro artístico «Arte y Cultura», que daquela taba abondo parao. Al cabo, nun se soubo máis nada d'esta obra. Se é qu'había daqué amañao pr'aquel brao de 1936, el empezo da guerra y a chegada axina das columnas gallegas á villa de Tapia acabóu con todo. Nun podía ser pior momento pr'aquella crítica burllúa contra os caciques que tanto ye gustaba al noso Pepe de Mingo. Mucho menos condo —según a biografía del escritor que brinda Manuel García-Galano na edición facsimilar d'*Un feixe de tapiogadas*— foi posto como alcalde de Tapia dende agosto d'aquel ano hasta abril de 1937.

EL SANTO DEL QUEIXO

El domingo celebraron
con muchísimo jolgorio,
tod'os vecíos de Mántaras
a festa de San Antonio.

Houbo com'outros anos
cohetes, globos, procesión,
y-a hora de xantar...
non faltóu el requesón.

Pra dar brillantez á festa
has'ta tarde tuvo guapa,
dando lugar á que fose
todo lo meyor de Tapia.

Muitos chegaron alí
levando solo un pensar:

el d' *encherse* ben de queixo
n'a casa de *Baltasar*.

Eu tamén fun con Hipólito
qu'é un bon compañeiro,
y de queixo nos fartamos
n'a casa d'el *Marineiro*.

Y pra terminar direy
(aunqu'esto seña descaro)
que festas de San Antonio
debía d'haber doce al ano.

Me fundo pra dicir esto
en unha sola razón:
que sendo así comería
doce veces requesón.

C. VILLAR

Habían pasmar os miles de coches y camiós qu'agora pasan a toda mecha pola N-634 al altura de Mántaras (Tapia) se visen cómo era aquello a empezos del s. XX y el traquilín que taba.

Hasta a xente pasiaba —y beilaba— nel medio d'úa vía por unde nun pasaban autos máis que de ralo en ralo. Miren prá foto.

A escena é festexeira y campestre de todo. Un par de borricos pacen nun Campo de San Antonio einda sin «urbanizar», con xungueira nel medio.

El quíosco da música, todo enramao, aguarda el momento en qu'a banda empece a tocar y, entremetres, a xente, cua súa miyor roupa de festa, pasía alegre. Nun se ven galochas, hai muita pucha calada hasta as oreyas y dalgún qu'outro sombreiro d'americano.

Dalgús séntanse nel Campo ou al pé da Fonte de San Antonio.

Dous coches aparcaos na veira da carretera da Roda son todo el parque automovilístico da festa.

¡Quién lo diría nas festas d'agora, qu'a xente vai con cadasóu coche!

Nun pode faltar tampouco el postiquín das aveyanas tostadas y das rosquiyas cos nenos apeteiraos al redor debecendo. Nel primeiro plano, na granda qu'había nun tempo nesa esquina, na veira de Ca el Mónico, un feixe de canas de pino aguardan pol llume de dalgúa cocía y un montón de gancella espera mullir dalgúa corte.

Al fondo, alló pol Cortaficio, outíase un pinal abondo máis grande del qu'hai agora, que cuase quedóu en nada de tanto que s'amansóu buscando máis pradeirías pral leite.

Un home saluda al fotógrafo y outro, cua pucha botada pra detrás y as maos nos bolsos, mira de reoyo.

¿Volaría núa moza nel baile? ¿Qué sería d'él? ¿Marcharía pr'América? ¿Morrería na guerra?

¿Qué foi de toda esta xente que quedóu retratada na postal un día de San Antonio d'hai tantos anos?

¡Qué terán estas fotos veyas que tantas cousas nos fain renembrar!

Mialma pinta que d'un momento a outro a xente vai botar a andar, el bandín vai empezar a tocar y, despóis d'estoupar un par de cuetes,

úa cuadriya de nenos vai correr pol campo en busca das varas.

